

(i) Printed Pages : 7

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

0	1	2	5
---	---	---	---

Exam. Code :

0	0	0	2
---	---	---	---

B.A./B.Sc. (General) 2nd Semester

1048

HISTORY (In all Mediums)

Paper—History of India : 1200–1750 A.D.

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 90

Note :— (1) Question No. 1 is compulsory.

(2) Select **one** question from each Unit.

(3) For private candidates the marks secured by them in theory paper will proportionately be increased to maximum marks of the paper in lieu of internal assessment.

1. (i) When and between whom Second Battle of Tarain was fought ? What was the result ?
- (ii) Name two arch rivals of Qutub Din Aibak.
- (iii) What do you know about 'Chalisa' ?
- (iv) By which name Minister of Military and Foreign Affairs were known under Ala-ud-Din Khilji ?
- (v) Write two steps taken by Balban to check Mongol invasion.
- (vi) Which department was founded by Firoze Tuglaq to help the poor ?
- (vii) Name four kingdoms that existed in India on the eve of Babar's invasion.
- (viii) Name two historians of Akbar's time.
- (ix) Name four functionaries of a province under the Mughals.

- (x) What do you know about 'Zat' and 'Samar' ?
- (xi) What do you know about 'Patla' and 'Kabuliat' ?
- (xii) What was 'Chauth' and 'Sardeshmukhi' ?
- (xiii) What was the name given to the Central Cabinet of Shivaji ?
What was the Prime Minister known as ?
- (xiv) Write three causes of Shivaji's success against the Mughals.
- (xv) Name four Sufi Silsilas that existed in India. 2×9=18

UNIT—I

- 2. What steps were taken by Balban to consolidate his power ? 18
- 3. Discuss agrarian and market reforms of Alauddin Khilji. 18

UNIT—II

- 4. Write a note on the administration of Vijayanagar Kingdom. 18
- 5. Discuss administrative achievements of Sher Shah Suri. 18

UNIT—III

- 6. Write a detailed note on the Mansabdari system of the Mughals. 18
- 7. Critically examine different theories regarding the downfall of Mughal Empire. 18

UNIT—IV

8. Write a detailed note on the salient features of Bhakti Movement.

18

9. On the outline map of India, mark any **five** places of historical importance and write notes on any **four** of them :

(i) Surat	(ii) Daulatabad	
(iii) Fatehpur Sikri	(iv) Jaipur	
(v) Delhi	(vi) Poona	
(vii) Udaipur	(viii) Lahore.	10+8

(हिन्दी माध्यम)

नोट :— (1) प्रश्न संख्या 1 अनिवार्य है।
(2) प्रत्येक यूनिट में से एक प्रश्न करो।
(3) प्राइवेट विद्यार्थियों के लिए, उनके द्वारा थ्योरी पेपर में प्राप्त किए गए अंकों को आंतरिक मूल्यांकन के स्थान पर प्रश्न पत्र के अधिकतम अंकों तक अनुपातिक रूप से बढ़ा दिया जाएगा।

1. (i) ताराईन की दूसरी लड़ाई कब और किसके बीच लड़ी गई ? इसका नतीजा क्या था ?
(ii) कुतुबदीन ऐबक के दो प्रमुख प्रतिद्वंद्वियों का नाम लिखें।
(iii) 'चालीसा' के बारे में आप क्या जानते हैं ?
(iv) अलाउद्दीन खिलजी के तहत सैन्य और विदेशी मामलों को किस नाम से जाना जाता था ?
(v) मंगोल आक्रमणों की जांच करने के लिए बलबन द्वारा उठाए गए दो कदम लिखो।

- (vi) गरीबों की सहायता के लिए किस विभाग की स्थापना फ़िरोज तुगलक ने की थी ?
- (vii) बाबर के आक्रमण की पूर्व संध्या पर भारत में मौजूद चार राज्यों का नाम लिखें।
- (viii) अकबर के समय के दो इतिहासकारों का नाम लिखें।
- (ix) मुगलों के अधीन एक प्रांत के चार कार्यकर्ताओं का नाम लिखें।
- (x) 'जत' और 'समर' के बारे में आप क्या जानते हैं ?
- (xi) 'पटला' और 'कबुलियत' के बारे में आप क्या जानते हैं ?
- (xii) 'चौथ' और 'सरदेशमुखी' क्या था ?
- (xiii) शिवाजी के केंद्रीय मंत्रिमंडल को दिया जाने वाला नाम क्या था ? प्रधानमंत्री को किस रूप में जाना जाता था ?
- (xiv) मुगलों के खिलाफ शिवाजी की सफलता के तीन कारणों को लिखें।
- (xv) भारत में मौजूद चार सूफी सिलसिलों का नाम लिखें।

2×9=18

यूनिट-I

- 2. बलबन द्वारा अपनी शक्ति को मजबूत करने के लिए क्या कदम उठाए गए थे ? 18
- 3. अलाउद्दीन खिलजी के कृषि और बाजार सुधारों पर चर्चा करें। 18

यूनिट-II

- 4. विजयनगर साम्राज्य के प्रशासन पर एक नोट लिखें। 18
- 5. शेरशाह सूरी की प्रशासनिक उपलब्धियों पर चर्चा करें। 18

ਯੂਨਿਟ—III

6. ਮੁਗਲੋਂ ਦੀ ਮਨਸਬਦਾਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ 'ਤੇ ਏਕ ਵਿਸ਼੍ਰੁਤ ਨੋਟ ਲਿਖੋਂ। 18
7. ਮੁਗਲ ਸਾਮ੍ਰਾਜ਼੍ਯ ਕੇ ਪਤਨ ਕੇ ਸੰਬੰਧ ਮੇਂ ਵਿਭਿੰਨ ਸਿਧਾਂਤੋਂ ਕਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਪਰੀਖਣ ਕਰੋਂ। 18

ਯੂਨਿਟ—IV

8. ਭਕਿਤ ਆਂਦੋਲਨ ਦੀ ਮੁਖ਼ਯ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਓਂ 'ਤੇ ਏਕ ਵਿਸ਼੍ਰੁਤ ਨੋਟ ਲਿਖੋਂ। 18
9. ਭਾਰਤ ਕੇ ਭਾਹ੍ਯਰੇਖਾ ਮਾਨਚਿਤ੍ਰ 'ਤੇ, ਐਤਿਹਾਸਿਕ ਮਹਤ੍ਵ ਕੇ ਕਿਸੀ ਭੀ ਪਾਂਚ ਸਥਾਨੋਂ ਕੋ ਚਿਹਿੰਨਤ ਕਰੋਂ ਔਰ ਇਨਮੇਂ ਸੇ ਕਿਨ੍ਹੀ ਚਾਰ 'ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖਿਏ :

(i) ਸੂਰਤ	(ii) ਦੌਲਤਾਬਾਦ
(iii) ਫਤੇਹਪੁਰ ਸੀਕਰੀ	(iv) ਜਯਪੁਰ
(v) ਦਿਲਲੀ	(vi) ਪੂਨਾ
(vii) ਤਦਯਪੁਰ	(viii) ਲਾਹੌਰ।

10+8

(ਪੰਜਾਬੀ ਅਨੁਵਾਦ)

ਨੋਟ :— (1) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

(2) ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ।

(3) ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ, ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਿਊਰੀ ਪੇਪਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਕਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਰਿਕ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੇ ਸਥਾਨ ਉਪਰ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੱਤਰ ਦੇ ਅਧਿਕਤਮ ਅੰਕਾਂ ਤੱਕ ਅਨੁਪਾਤਿਕ ਰੂਪ ਤੋਂ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਏਗਾ।

1. (i) ਤਰਾਇਨ ਦੀ ਦੂਜੀ ਲੜਾਈ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਲੜੀ ਗਈ ? ਇਸਦਾ ਨਤੀਜਾ ਕੀ ਸੀ ?

- (ii) ਕੁਤੁਬ ਦੀਨ ਅਬਕ ਦੇ ਦੋ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਖੋ।
- (iii) 'ਚਾਲੀਸ' ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ?
- (iv) ਅਲਾ-ਉਦ-ਦੀਨ ਖਿਲਜੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮਿਲਟਰੀ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਕਿਸ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆਂ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ?
- (v) ਮੰਗੋਲ ਹਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਬਲਬਨ ਦੁਆਰਾ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਦੋ ਕਦਮ ਲਿਖੋ।
- (vi) ਗਰੀਬਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਕਿਸ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਫਿਰੋਜ਼ ਤੁਗਲਕ ਨੇ ਕੀਤੀ ਸੀ ?
- (vii) ਬਾਬਰ ਦੇ ਹਮਲੇ ਦੀ ਪੂਰਵ ਸੰਧਿਆ 'ਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਚਾਰ ਰਾਜਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਦੱਸੋ।
- (viii) ਅਕਬਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਦੋ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰਾਂ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਖੋ।
- (ix) ਮੁਗਲਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਸੂਬੇ ਦੇ ਚਾਰ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਖੋ।
- (x) ਤੁਸੀਂ 'ਜਤ' ਅਤੇ 'ਸਮਰ' ਬਾਰੇ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ?
- (xi) ਤੁਸੀਂ 'ਪਟਲਾ' ਅਤੇ 'ਕਬੁਲੀਅਤ' ਬਾਰੇ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ?
- (xii) 'ਚੌਬ' ਅਤੇ 'ਸਰਦੇਸ਼ਮੁਖੀ' ਕੀ ਸੀ ?
- (xiii) ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਕੈਬਨਿਟ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਨਾਮ ਕੀ ਸੀ ? ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਕਿਸ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਣਿਆਂ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ?
- (xiv) ਮੁਗਲਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਦੇ ਤਿੰਨ ਕਾਰਨ ਲਿਖੋ।
- (xv) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਸੂਫੀ ਸਿਲਸਿਲਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਖੋ। 2×9=18

ਯੂਨਿਟ-1

2. ਬਲਬਨ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹੜੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਸਨ ? 18
3. ਅਲਾਉਦੀਨ ਖਿਲਜੀ ਦੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਤੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ—II

4. ਵਿਜੈਨਗਰ ਰਾਜ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। 18
5. ਸ਼ੇਰ ਸ਼ਾਹ ਸੂਰੀ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ—III

6. ਮੁਗਲਾਂ ਦੀ ਮਨਸਬਦਾਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। 18
7. ਮੁਗਲ ਸਾਮਰਾਜ ਦੇ ਪਤਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਪਰੀਖਣ ਕਰੋ। 18

ਯੂਨਿਟ—IV

8. ਭਕਤੀ ਅੰਦੋਲਨ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਤੇ ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਨੋਟ ਲਿਖੋ। 18
9. ਭਾਰਤ ਦੇ ਆਉਟਲਾਈਨ ਨਕਸ਼ੇ 'ਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮਹੱਤਵ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੰਜ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਚਾਰ ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ :
(i) ਸੂਰਤ	(ii) ਦੌਲਤਾਬਾਦ
(iii) ਫਤਿਹਪੁਰ ਸੀਕਰੀ	(iv) ਜੈਪੁਰ
(v) ਦਿੱਲੀ	(vi) ਪੂਨਾ
(vii) ਉਦੈਪੁਰ	(viii) ਲਾਹੌਰ। 10+8